

**МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
ЦЕНТАР ЗА СТРУЧНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУКА**

НАСТАВНА ПРОГРАМА

МАШИНИ И АЛАТИ ЗА ОБРАБОТКА НА ДРВО

III ГОДИНА

ШУМАРСКО-ДРВОПРЕРАБОТУВАЧКА СТРУКА

Техничар за обработка на дрво

Скопје, 2007 година

1. ИДЕНТИФИКАЦИОНИ ПОДАТОЦИ

1.1. Назив на наставниот предмет: МАШИНИ И АЛАТИ ЗА ОБРАБОТКА НА ДРВО

1.2. Образовен профил и струка

1.2.1. Образовен профил: техничар за обработка на дрво

1.2.2. Струка: шумарско-дрвопреработувачка

1.3. Диференцијација на наставниот предмет

1.3.1. Предмет карактеристичен за образовниот профил

1.4. Година на изучување на наставниот предмет

1.4.1. Трета

1.5. Број на часови на наставниот предмет

1.5.1. Број на часови неделно: 2 часа

1.5.2. Број на часови годишно: 72 часа

1.6. Статус на наставниот предмет

1.6.1. Задолжителен

2. ЦЕЛИ НА НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ

По совладувањето на наставната програма по предметот **машини и алати за обработка на дрво** ученикот стекнува знаења и вештини и се оспособува:

- да го објаснува принципот на работа на машините за рамнење и глодање;
- да го објаснува принципот на работа на дупчалките и машините за кружно стругање;
- да ја опишува конструкцијата на машините за брусене и мазнење на дрвото;
- да го објаснува принципот на работа на машините за изработка на фурнир;
- да ги разликува машините за пресување;
- да ги познава електричните рачни машини за обработка на дрво;
- да ги познава машините и уредите за површинска обработка на дрвото;
- да ја сфаќа важноста на примената на заштитните мерки и средствата за лична заштита.

3. ПОТРЕБНИ ПРЕТХОДНИ ЗНАЕЊА

За успешно следење и совладување на наставните содржини, односно за постигнување на поставените цели по предметот **машини и алати за обработка на дрво** потребно е ученикот да поседува претходни знаења од наставните предмети: машини и алати за обработка на дрво и примарна обработка на дрвото од втора година, како и од предметите машини, алти и уреди и анатомија со технички својства на дрвото од прва година.

4. ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС

4.1. Структурирање на содржините за учење

Тематски целини	Број на часови	Конкретни цели	Дидактички насоки	Корелација меѓу тематските целини и меѓу предметите
1. МАШИНИ ЗА ОБРАБОТКА НА ДРВОТО СО РАМНЕЊЕ	10	Ученикот: <ul style="list-style-type: none"> - да ја разбира теоријата за рамнење; - да го објаснува принципот на работа на еднострана, двострана, тристрана и четиристрана рамналка (рендисалка); - да го разликува алатот за одржување, монтажа и стегање на машините за рамнење (рендисување); - да ги познава мерките за заштита при работа со рендисалки.	- Презентирање на слики, цртежи и макети од еднострани и повеќестрани рамналки за обработка на дрво.	- Примарна обработка на дрвото
2. МАШИНИ ЗА ОБРАБОТКА НА ДРВОТО СО ГЛОДАЊЕ	8	<ul style="list-style-type: none"> - Да го објаснува принципот на работа на глодалките; - да ги разликува видовите глодала; - да ги објаснува начините на острење на глодалата;	- Презентирање на слики, цртежи и макети од глодалки за обработка на дрво.	

		<ul style="list-style-type: none"> - да го објаснува начинот на работа на двострана глодалка со рачен и механизирани помест; - да ја познава опремата за заштита при работа со рамналки. 		
3. МАШИНИ ЗА ОБРАБОТКА НА ДРВОТО СО ДУПЧЕЊЕ	8	<ul style="list-style-type: none"> - Да го опишува основниот алат на дупчалките; - да го објаснува принципот на работа на дупчалки со едно или повеќе вретена; - да разликува рачен од механизирани помест; - да ја познава опремата за заштита при работа со дупчалки. 	- Презентирање на слики, цртежи и макети од дупчалки за обработка на дрвото со дупчење.	- Примарна обработка на дрвото
4. МАШИНИ ЗА ОБРАБОТКА НА ДРВОТО СО КРУЖНО СТРУГАЊЕ	6	<ul style="list-style-type: none"> - Да го опишува основниот алат на машините за кружно стругање (токарење); - да го објаснува начинот на работа на машините за кружно стругање (токарење); - да ги опишува центричните машини со носач (супорт); - да ги познава копир машините кружно стругање (токарење); 	- Презентирање на слики, цртежи и макети од машини за обработка на дрвото со кружно стругање (токарење).	

		<ul style="list-style-type: none"> - да го објаснува начинот на работа на машините за изработка на дрвени стапчиња; - да ги познава мерките за заштита при работа со машините за кружно стругање (токарење). 		
5. МАШИНИ ЗА БРУСЕЊЕ И МАЗНЕЊЕ НА ДРВОТО	6	<ul style="list-style-type: none"> - Да разликува брусалки, брусна хартија и брусно платно; - да го објаснува принципот на работа на лентести, валчести и дисковидни брусалки; - да определува брусен материјал; - да ги познава мерките за заштита при работа со машините за брусење и мазнење на дрвото. 	- Презентирање на слики, цртежи и макети од машини за брусење и мазнење на дрвото.	- Примарна обработка на дрвото
6. МАШИНИ ЗА ДРОБЕЊЕ И ОБРАБОТКА НА ДРВОТО СО ОДДЕЛУВАЊЕ	6	<ul style="list-style-type: none"> - Да ја сфаќа важноста на дробењето на дрвото; - да го објаснува начинот на работа на: Кондус дробалка, Палманова дробалка и дробалка со чекани; - да ги разликува лентестите од лопатестите транспортери; - да го познава уредот за вшмукување; - да го објаснува начинот на работа на фурнирските ножици и на штанц машините. 	- Презентирање на слики, цртежи и макети од машини за дробење на дрвото и машини за обработка на дрвото со одделување.	- Фурнири и слоевити плочи

7. МАШИНИ ЗА ПРЕСУВАЊЕ - ПРЕСИ	10	<ul style="list-style-type: none"> - Да ги истакнува карактеристиките на пресите; - да ги разликува рачните од механички преси; - да ги споредува хидрауличните преси со рамни и со вдлабнати плочи; - да го објаснува принципот на работа на повеќеетажни хидраулични преси и преси со специјална намена. 	<ul style="list-style-type: none"> - Презентирање на слики, цртежи и макети од рачни, механички, хидраулични, повеќеетажни преси, за пресување на дрвото. 	
8. ЕЛЕКТРИЧНИ РАЧНИ МАШИНИ ЗА ОБРАБОТКА НА ДРВО	8	<ul style="list-style-type: none"> - Да опишува кружни електрични пили; - да го објаснува начинот на работа на преносните лентести пили; - да ги разликува рачните дупчалки од рачните мазналки. 	<ul style="list-style-type: none"> - Презентирање на слики, цртежи и рачни машини за обработка на дрвото. 	<ul style="list-style-type: none"> - Примарна обработка на дрвото
9. МАШИНИ И УРЕДИ ЗА ПОВРШИНСКА ОБРАБОТКА НА ДРВОТО	10	<ul style="list-style-type: none"> - Да ги набројува машините за обработка на паркет; - да ги опишува машините за нанесување на лепило; - да ги разликува машините за лепење на фурнир од машините за кантирање; - да ги разликува машините за нанесување на бои и лакови со прскање и со налевање; - да ги познава машините за полирање. 	<ul style="list-style-type: none"> - Презентирање на слики, цртежи и макети од машини за нанесување на бои и лакови со прскање и налевање и машини за полирање на дрвото. 	<ul style="list-style-type: none"> - Примарна обработка на дрвото - Финална обработка на дрвото

4.2. Наставни методи и активности на учење

Согласно целите на наставниот предмет **машини и алати за обработка на дрво** наставникот применува современи интерактивни стратегии во зависност од наставната целина, односно наставната содржина. Овие стратегии се користат со примена на фронтална и индивидуална форма на работа, работа во групи и парови/тандем.

Активности на наставникот: планира, организира, подготвува, активира претходни знаења, објаснува, демонстрира, дискутира, насочува, поставува прашања, пишува и црта на табла, дава инструкции и задачи, слуша, забележува, коригира, координира, следи и воспоставува соработка и комуникација.

Активности на ученикот: набљудува, истражува, критички размислува и одлучува, забележува, објаснува, поставува прашања, создава врска, пишува, анализира, диференцира, детерминира, покажува, коментира и притоа тимски соработува со групата, сам се оценува, презентира и сл.

4.3. Организација и реализација на наставата

За остварување на поставените цели во програмата, наставата се организира и реализира преку комбинација на образовни активности: стручно-теоретска настава и посета на објекти и претпријатија од областа на дрвната индустрија. Наставата ќе се одвива во опремени кабинети, училишна работилница и претпријатија за производство на фурнир.

Реализирањето на наставниот процес ќе се одвива фронтално и во групи. При реализирањето на наставниот процес ќе се проверува дали е направен прогрес во совладувањето на поставените цели.

4.4. Наставни средства и помагала

Со цел ефикасно да се постигнат зацртаните цели на наставниот предмет **машини и алати за обработка на дрво** потребно е да се користат: графоскоп, модели од надгледни средства, кабинет, опремена работилница, книги, проспекти, постери, графикони, списанија и макети.

5. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Следењето и оценувањето на постигањата на учениците треба да се врши плански, систематски и континуирано во текот на учебната година. Ќе се изготвува листа на критериуми за соодветни стратегии, за која учениците однапред ќе бидат информирани, па според вложувањето и усвојувањето на знаења учениците соодветно ќе се оценуваат. Оценувањето на учениците се врши согласно законската регулатива.

6. КАДРОВСКИ И МАТЕРИЈАЛНИ ПРЕДУСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

6.1. Основни карактеристики на наставниците

Наставникот по овој наставен предмет треба да поседува лични, професионални и педагошки карактеристики, да е психофизички здрав, да е комуникативен и отворен за соработка, да поседува високи етички вредности, да ги применува литературниот јазик и писмото на кои се изведува наставата, да стекнал соодветно стручно образование, со и без работно искуство, да ја сака наставничката професија, да е добар организатор, креативен и способен за иновации во наставната технологија и постојано да се самообразува во струката и во педагошката област.

6.2. Стандард за наставен кадар

Наставната програма **машини и алати за обработка на дрво** ја реализираат наставници со завршени студии по:

- **шумарство** (дрвна индустрија).

Наставниците треба да имаат педагошко-психолошка и методска подготовка и положен стручен испит.

6.3. Стандард за простор

Наставата по предметот **машини и алати за обработка на дрво** се реализира, главно, во рамките на училиштето во специјализирана училница - кабинет опремена со основни средства и помагала, согласно со нормативот за наставен простор и опременост. Потребно е посета на претпријатија од дрвната индустрија.

7. ДАТУМ НА ИЗРАБОТКА И НОСИТЕЛИ НА ИЗРАБОТКАТА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

7.1. Датум на изработка: мај 2007 година

7.2. Состав на работната група

1. Бранко Алексовски, раководител, Центар за стручно образование и обука - Скопје
2. д-р Зоран Трпоски, професор, Шумарски факултет - Скопје
3. Стефан Ацев, наставник во СОЗШУ „Горче Петров” - Кавадарци

8. ПОЧЕТОК НА ПРИМЕНА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Датум на започнување: 01.09.2007 година

9. ОДОБРУВАЊЕ НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Наставната програма по **машини и алати за обработка на дрво** ја одобри министерот за образование и наука со решение број **11-4631/13** од **21.06. 2007** година.